

CANÇONS DE TROIA

Meraki Ensemble

© Meraki Ensemble
www.merakiensemble.cat
merakiensemble@gmail.com

Disseny del llibret: ALBERT I JORDI ROMERO
Fotografia de la portada: © Meraki Ensemble
Fotografies de les pàgines interiors: © POL CORNUDELLA CALVO (pàgines centrals),
© DAVID RUEDA | Ajuntament de Santa Coloma de Farners

Meraki Ensemble agraeix la col·laboració de tothom que ha contribuït a fer possible *Cançons de Troia* i en especial a JORDI CORNUDELLA MARTORELL per l'autoria del text i a XAVIER ALBERTI pels consells i l'empenta en el procés de muntatge de l'espectacle.

CANÇONS DE TROIA

Meraki Ensemble

FITXA ARTÍSTICA

Títol de l'espectacle: CANÇONS DE TROIA

Idea original: QUIM CORNUDELLA CALVO i JORDI CORNUDELLA MARTORELL

Text: JORDI CORNUDELLA MARTORELL

Música: JORDI CORNUDELLA HERAS

Direcció escènica: CLARA MANYÓS RAMIS

Disseny de vestuari: ADRIANA VALLE VIVAS

Intèrprets:

ÈLIA CASALS ALSINA (flauta, flauta contralt i piccolo)

GUILLEM TOMÀS DURAN (oboè)

JORDI CORNUDELLA HERAS (clarinet i clarinet baix)

EURA FORTUNY MARQUÈS (viola)

QUIM CORNUDELLA CALVO (piano)

CLARA MANYÓS RAMIS (actriu)

FITXA TÈCNICA

Requeriments: piano de cua, ciclorama

Mides mínimes de l'escenari: 8x5 m.

Durada de l'espectacle: 1 hora sense interrupció

Vídeo de presentació de l'espectacle al canal de Youtube
de Meraki Ensemble.

Com totes les històries, la de la guerra de Troia és un cosit d'històries. Ja ho era tal com l'explicaven els grecs, fa prop de tres mil anys. Hi havia la faula de la poma de la discòrdia i el judici de Paris, que a l'hora de triar qui guanyaria el concurs de bellesa de l'Olimp es va deixar subornar per Afrodita, la dea de l'amor, perquè li va assegurar que seduiria la dona més guapa si ella guanyava el premi. Hi havia contalles diverses sobre la manera com Paris va captivar Hèlena (que estava casada amb Menelau, rei d'Esparta, i passava per ser la dona més guapa) i se la va endur fins al palau reial de Troia, d'on ell era príncep; i algunes d'aquestes contalles explicaven que qui feia d'amant del troià no era Hèlena en persona sinó una mena de doble. Hi devia haver una colla d'historietes locals sobre l'aliança d'uns pobles que se sentien prou units per formar una coalició militar però que, quan van emprendre el viatge per mar cap a llevant, a rescatar la reina d'Esparta, eren tan diversos que ni tenien un sol nom per designar-se (hel·lens o grecs no s'ho van dir fins molt després). Hi havia, seguríssim, cants específics sobre els papers que cadascun dels déus, dividits per les seves simpaties cap als uns o cap als altres, van anar fent en aquell conflicte. I hi havia molts poemes, esclar, sobre els combats entre els guerrers de cada bàndol. I avui encara n'hi ha un d'immens, potser el més gran de tots, que explica la disputa entre els dos herois principals del bàndol grec, Agamèmnon i Aquil·les. Aquest poema, la *Iliada*, que ha acabat sent el primer llibre de la nostra literatura, no diu res de la presa de la ciutat, de la contalla famosa del cavall de fusta ni de les tèrboles tornades dels guerrers, que quasi mai van arribar a casa sans i estalvis. Els episodis que s'hi cusen tot just ocupen un lapse breu del desè any de la guerra, però en donen a entendre, concentrat, el drama sencer.

Els protagonistes de tots els episodis de la *Iliada* (divinitats al marge) són soldats. Grecs o troians, els trobem gairebé sempre ocupats en les coses de la guerra, en les negociacions i sobretot en el cos a cos de les batalles. Però al costat d'aquests guerrers, sense pendre tant relleu, sense donar-se tanta importància i ocupant-se de coses tant o més necessàries que les armes, també hi ha unes quantes dones que tenen papers decisius en la història de la guerra.

DONES DE TROIA

Cançons de Troia ens proposa que escoltem les veus d'uniques dones d'aquestes dones, com si assistíssim als seus monòlegs.

Al pròleg, qui parla és Hèlena, l'endemà mateix que Paris se l'ha endut d'Esparta, després d'haver passat la primera nit junts a l'illa rocosa, de camí cap a Troia. La guerra encara és lluny, però potser s'endevina.

Als tres episodis següents ja hi som del tot. La veu que s'hi fa més present és la de Briseida, un personatge clau en l'argument de la *Iliada*. Briseida era la dona de Mines, rei de Lirnessos i aliat dels troians; els grecs la van fer captiva i, a l'hora de repartir-se el botí, va quedar-se-la Aquil·les com a esclava. Però Agamèmnon l'hi ha pres i l'ha tingut uns dies a la seva tenda. És aquí, a la tenda d'Agamèmnon, on la sentim per primer cop.

Després sentim una altra veu, que ressona a dins del palau de Troia. És Andròmaca, la dona d'Hèctor, que canta una cançó de bressol al seu filllet mentre el pare de la criatura, fora de les muralles, lluita ferotgement amb Aquil·les.

Tornem al campament dels grecs i a la veu de Briseida, que ara és a la tenda d'Aquil·les. Príam, el rei de Troia, hi ha vingut a suplicar que li torni el cadàver

d'Hèctor, el seu primogènit, per poder-lo enterrar. Aquil·les l'hi ha concedit, assumint per fi la seva humanitat i reconeixent-se entre els braços de Briseida. Ella ho accepta, disposada a oblidar-se a canvi d'un futur que no sap que serà purament il·lusori.

El final de la guerra el canta un romanç fragmentari i el comenta un cor de tragèdia, en el moment exacte que la veu anònima es fa tradició.

Després, a l'epíleg, la veu que sentim és la de Cassandra, filla també de Priam, convertida en esclava d'Agamèmnon, que se l'emporta de tornada cap al seu palau.

Però les veus d'Hèlena, de Briseida, d'Andròmaca i de Cassandra no són l'únic que hem d'escoltar, ni els seus personatges l'únic que hem de veure. També hi ha la música, que fa que les paraules arribin més endins en les cançons i que ens porta tota sola més enllà que cap paraula.

JORDI CORNUDELLA MARTORELL

MERAKI ENSEMBLE

BIOGRAFIA

Meraki Ensemble és una companyia nascuda per treballar la relació de la música amb les altres arts. La vam fundar un grup de músics i una actriu l'estiu del 2013, amb la intenció d'embarcar-nos en projectes engrescadors i de creació integralment pròpia. La base de la feina que fem és l'estima que sentim per les nostres respectives disciplines artístiques, i procurem que aquest esperit travessi de cap a cap les nostres produccions. Treballem des de la llibertat i l'experimentació i fins a la subversió si ens convé, però amb la consciència plena que partim dels llenguatges que ens ha llegat la tradició artística occidental de què formem part —cultura i popular.

Els primers resultats d'aquests anys de feina han sigut dos espectacles que giren al voltant de la música i la literatura: *El primer hivern* i *Cançons de Troia*. Vam estrenar *El primer hivern* a Sabadell la primavera del 2014, i des de llavors l'hem presentat també a Figueres, Salses-le-Château, Lleida, Llagostera, Terrassa i a diverses sales de Barcelona. *Cançons de Troia* ha comptat amb el suport de Testimoni Escènic, que ens va concedir una residència artística de creació a Cal Gras (Avinyó, Bages), i ens va permetre fer les primeres provatures públiques a Santa Maria d'Oló, Sant Joan de Vilatorrada, Artés i Avinyó la tardor del 2015. L'estrena definitiva de l'espectacle va ser l'abril del 2016 a l'Auditori de Santa Coloma de Gramenet, i va anar seguida, fins a l'agost del mateix any, de representacions a Llagostera, Santa Coloma de Farners i al XLIII Festival de Música de Maó (al Teatre Principal de Maó, Menorca).

LLENGUATGE

Malgrat que la relació que s'estableix entre la música i el text a *El primer hivern* i a *Cançons de Troia* és radicalment diferent, l'experiència acumulada amb la primera obra ha tingut un pes definitiu en el muntatge del nostre segon espectacle. A *El primer hivern*, la música i el text conviuen en alternança (i, rarament, en superposició), sense arribar a confegir en cap moment una unitat o un fil únic de discurs. La música hi era per comentar el text, per acompanyar-lo o en determinats moments per omplir-ne les llacunes, però un pla i l'altre no arribaven a fusionar-se ni a entrar mai en conflicte.

En el procés de creació i muntatge de *Cançons de Troia* vam tenir molt clar des de bon principi que volíem estrènyer els llaços entre la música i el text per aconseguir, fins al punt que ens fos possible, que els dos discursos s'entrellacessin en un de sol. Això no vol dir, esclar, que la música hagi deixat de comentar, acompanyar o complementar el sentit del text, sinó que el funcionament de l'espectacle només es pot entendre des del seguit d'unions, conflictes i subordinacions que van encadenant, en un únic pla, el text i la música.

Així, l'escenari no és només el marc dins el qual transcorre l'obra de teatre i en què els músics interpreten el seu seguit de peces, sinó que és també l'espai que acull les relacions de simbiosi, lluita i supeditació entre el text i la música. A part de l'actriu, els músics també es mouen per l'espai, alliberats del jou de la partitura i el faristol. Les exigències del sentit fan que l'actriu canti i que els músics actuïn, sotmetent-se una i altres per igual a l'imperi del gest o la melodia, segons pertoca.

La plasmació escènica d'aquest conflicte, a través de la simbologia que van construint gestos, instruments i escenografia al llarg de l'espectacle, busca, de

fet, de condensar tot el material fins al punt de reduir-lo a un únic grumoll de memòria viva i dita. És a dir: fins que les veus de les dones de Troia muten en veu anònima, i la paraula i la música poden fondre's per fer-se ja pura tradició.

MEMBRES DE LA FORMACIÓ

A *Cançons de Troia* hi participen sis dels integrants de Meraki Ensemble.

ÈLIA CASALS ALSINA, flauta. Es gradua a l'Esmuc l'any 2012 amb matrícula d'honor i posteriorment realitza un postgrau amb Silvia Careddu. Ha col·laborat amb la GIOrquestra, Barcelona 216, la Banda Municipal de Barcelona i l'OBC. El seu interès per la música de cambra l'ha duta a participar a l'Automne Musical en Vallespir i a les Nits de Clàssica de l'Auditori de Girona.

GUILLEM TOMÀS DURAN, oboè. Finalitza els estudis superiors a l'Esmuc amb Eduardo Martínez. És membre habitual d'orquestrades com Camera Musicae, Simfonova, la Banda Municipal de Música de Gijón i l'Orquestra Filarmònica de Asturias. És cofundador i professor de l'escola de música mòbil Moz-art.

JORDI CORNUDELLA HERAS, clarinet i compositor. Estudia a l'Esmuc amb Josep Fuster i el juliol de 2013 finalitza un màster de clarinet a la Hochschule für Musik de Karlsruhe amb Wolfgang Meyer. La seva gran passió és la música de cambra. Com a compositor ha escrit sobretot obres de cambra i música per curtmètrages, obres de teatre i espectacles. La tardor del 2015 va estrenar el musical *73 raons per deixar-te*, amb text de Guillem Clua.

EURA FORTUNY MARQUÈS, viola. Estudia a l'Esmuc amb Ashan Pillai i al Mozarteum de Salzburg amb Thomas Riebl. Ha sigut academista de l'Orquesta Nacional de Espanya i és membre de l'Orquestra de Cambra Illa de Menorca. També ha rebut classes de Jonathan Brown i Lorenzo Coppola, amb qui creu compartir un amor sa i fondo per la música de cambra.

QUIM CORNUDELLA CALVO, piano. Ha après bona part de la música que sap en estones compartides amb Kennedy Moretti, Lorenzo Coppola, Claudio Martínez Mehner i Ferenc Rados. Té en alta estima els músics i la música d'abans de la revolució romàntica. Disfruta tocant el clavicèmbal. És pagès.

CLARA MANYÓS RAMIS, actriu i directora escènica. És graduada en art dramàtic per l'Institut del Teatre. Ha interpretat Shakespeare, Oscar Wilde i Peter Handke sota la direcció de Raimon Molins, Clara Segura i Joan Ollé. Ha fet d'ajudant de direcció de Carlota Subirós en espectacles al CCCB i al festival Temporada Alta de Girona. Ha estat estretament vinculada al Cercle de Gràcia com a actriu, directora de tres espectacles i programadora.

Meraki Ensemble